

STICHTING JENNY & LUC PEIRE

**DE JUDESTRAAT 64
B-8300 KNOKKE-DORP**

BULLETIN 11 - JULI 2013

Beeldend kunstenaar **Luc Peire** (Brugge 1916 – Parijs 1994) evolueerde vanuit het expressionisme (in het zog van Constant Permeke) over een persoonlijke reductie en stilering van de menselijke figuur (tijdens de jaren '50) naar een voorstelling van de mens als spiritueel wezen, gesymboliseerd in de verticale beweging en gesitueerd in een uitgebalanceerde ruimte. Zo groeide Peire internationaal uit tot de meester van het abstract verticalisme. Voor deze ontwikkeling was de artistieke dialoog met figuren als Eduardo Westerdahl, Alberto Sartoris, Josep Maria Subirachs, Michel Seuphor, Leo Breuer, Henri Chopin en Mathias Goeritz cruciaal.

Met de zwart-wit-'graphie' als persoonlijke kunstvorm bereikte Luc Peire de essentie van zijn doorgedreven verticalisme. Hij paste dit model van geritmeerde 'optical art' toe in zijn drie spiegel-environments (1967, 1968, 1973) waarin hij in uiterste consequentie de climax van zijn artistieke streven bereikte: het oneindige (*l'infini*) en de ruimte (*l'espace*). Peires wil tot samenwerking met andere kunstenaars, architecten en urbanisten leidde tot heel wat integratieprojecten in België en Frankrijk.

De artistieke carrière van Luc Peire volgde een internationaal parcours. Daarover getuigde de echtgenote van de kunstenaar, Jenny Peire-Verbruggen, in haar dagboeknotities *De ateliers van Luc Peire*, postuum in 2001 uitgegeven door Ludion (Gent-Amsterdam) en geannoteerd door Marc Peire.

In juli 2003 stelde *Atelier Luc Peire - Stichting Jenny & Luc Peire* het atelier van de kunstenaar te Knokke (België) open voor het publiek.

Atelier Luc Peire – Stichting Jenny & Luc Peire, door de kunstenaar zelf bij testament opgericht, heeft tot doel het oeuvre van Luc Peire voor een zo ruim mogelijk publiek open te stellen en zijn leef- en werkmilieu in stand te houden.

De Stichting is gevestigd in de De Judestraat 64 te B-8300 Knokke-Dorp, waar zij beschikt over het atelier, de bungalow en de tuin van Jenny en Luc Peire. Ze richtte er ook een functionele nieuwbouw op als 'kluis' voor de werken van Luc Peire met een kleine tentoonstellingsruimte, ontworpen door de architecten De Bruycker-De Brock. Voor het tentoonstellen van Peires sleutelwerk *Environnement I* uit de Collectie van de Vlaamse Gemeenschap, werd de tuin uitgebreid en is door hetzelfde architectenduo een 'tuinkamer' ontworpen. Het archief van de Stichting verzamelt en bewaart alle gegevens en materiaal over Luc Peire, zijn oeuvre, zijn artistieke en familiale omgeving.

Het bestuur van de Stichting bestaat uit: Anne ADRIAENS-PANNIER (dr. in de kunstgeschiedenis), Jacques BOYON (ex-minister, ex-kamerlid), Michèle BROUTTA (galeriehoudster, uitgever), Peter DE BRUYCKER (architect), Beatrijs DEMEESTER (kunsthistorica), Marc DUBOIS (architect, docent), Marc PEIRE (kunsthistoricus), Patrick-Gilles PERSIN (kunstcriticus), Eliane RAIGNAULT (ex functionaris ambassade), Romain Nicolas SCHUMANN (Art Consulting), Patrick VAN HOESTENBERGHE (ere-notaris).

Bezoek na afspraak.

conservator@lucpeire.com

De Judestraat 64

B-8300 Knokke-Dorp

Vrij te bezoeken op zaterdagen 3 en 10 augustus en op zondagen 4 en 11 augustus 2013 tussen 11 en 18u

Bezoek de vernieuwde website www.lucpeire.com

Cover: 1962. Michel Seuphor en Luc Peire op atelierbezoek in Vlaanderen. Foto: Suzanne Seuphor (Fotoarchief SJLP)

BELANGRIJKE MEDEDELING!
VANAF 2013: BULLETIN ENKEL ELEKTRONISCH

Vanaf 2013 verschijnt het jaarlijks bulletin van de Stichting Jenny & Luc Peire niet meer in de vorm van een gedrukte editie, maar enkel nog elektronisch op de vernieuwde website van de Stichting www.lucpeire.com

De websitebezoeker vindt er ook de 10 (tussen 2003 en 2012) verschenen bulletins terug.

Wenst u verder op de hoogte te blijven van de nieuwsberichten en komende activiteiten van de Stichting Jenny & Luc Peire, stuur dan uw mailadres (via www.lucpeire.com) naar conservator@lucpeire.com

INHOUD

Hommage Roland De Brock (1935 – 2012)	4
Luc Peire & Michel Seuphor (Marc Peire)	5
Luc Peire. Herdenkingsjaar 2014 (Anne Adriaens-Pannier)	11
Luc Peire in Luxemburg (Patrick-Gilles Persin)	12
Worden de fresco's van Luc Peire te Sint-Kruis beschermd? (Marc Peire)	12
Addenda Luc Peire. Catalogue Raisonné of the Oil Paintings (Lannoo, Tielt, 2005)	
Addenda & Errata Catalogue Raisonné	14
Addenda Bibliografie Luc Peire	15
Addenda & Errata Exposities Luc Peire	18
Addenda Veilingen olieverfwerken Luc Peire	19

Succesvolle Open Monumentendag Vlaanderen 2012

Op zondag 9 september 2012 zette de Stichting Luc Peire haar deuren open tijdens Open Monumentendag Vlaanderen.

In overleg met het Lokaal Comité Knokke-Heist van OMD en in het kader van het passende thema 'Muziek, Woord en Beeld', presenteerde de Stichting een programma gerelateerd aan de kunst van Luc Peire en aan *Environnement I* dat de bezoeker in de Tuinkamer kon betreden.

De beeldende kunst van Luc Peire, de poëzie van voordrachtskunstenaar Wouter M. Hessels en de experimentele blokfluitmuziek van Marc Peire werden die dag in een unieke en attractieve symbiose gepresenteerd onder het motto 'Verticaal ritme'.

Niet minder dan 250 geïnteresseerden brachten die dag een geleid bezoek aan de site. Voor velen een ware revelatie rond moderne architectuur, beeldende kunst, muziek en poëzie.

(Foto's: Anne Adriaens-Pannier)

HOMMAGE ROLAND DE BROCK (1935 – 2012)

Tentoonstelling

Atelier Luc Peire – Stichting Jenny & Luc Peire, Knokke
De Judestraat 64, B-8300 Knokke-Dorp

zaterdag 12 oktober 2013, tussen 10u en 16u

zondag 13 oktober 2013, tussen 10u en 18u

(geïntegreerd in het dagevenement *'Kunst Privé – Ontdek private kunstcollecties'* georganiseerd door vtbKultuur)

De Stichting Luc Peire brengt een hommage aan haar overleden voorzitter Roland De Brock.

Als kunstverzamelaar en bouwcoördinator heeft Roland De Brock zich voortdurend ingespannen om het werk van zijn vriend Luc Peire te promoten en het binnen tal van projecten en initiatieven een prominente plaats te geven. De tentoonstelling belicht de verschillende facetten van deze initiatieven en presenteert een selectie uit de persoonlijke kunstcollectie van Roland De Brock die ook de interesse en een bijzonder oog voor primitieve en neolithische kunst aantoot.

Dagprogramma zondag 13 oktober 2013

10u30 tot 11u30 rondleiding Stichting Luc Peire (met focus op de eigen collectie en de collectie Roland De Brock)

– 11u40 tot 12u optreden muziek en woord 'Verticaal Ritme' door Wouter M. Hessels (poëzie) en Marc Peire (blokfluit)

14u00 tot 15u00 rondleiding Stichting Luc Peire (met focus op de eigen collectie en de collectie Roland De Brock)

– 15u10 tot 15u30 optreden muziek en woord 'Verticaal Ritme' door Wouter M. Hessels (poëzie) en Marc Peire (blokfluit)

16u00 tot 17u00 rondleiding Stichting Luc Peire (met focus op de eigen collectie en de collectie Roland De Brock)

– 17u10 tot 17u30 optreden muziek en woord 'Verticaal Ritme' door Wouter M. Hessels (poëzie) en Marc Peire (blokfluit)

Op 22 augustus 2012 overleed **Roland De Brock** (°1935), voorzitter van de Stichting Jenny & Luc Peire.

Onder zijn dynamisch voorzitterschap groeide de site van de Stichting te Knokke uit tot een architecturale parel, een perfect kader voor de kunstwerken van Luc Peire.

Als bouwcoördinator leerde Roland De Brock Peire kennen te Knokke in 1957. Dit was tijdens de spraakmakende tentoonstelling *Vormen van Heden/Esthétique d'aujourd'hui*, door Karel N. Elnó en Luc Peire georganiseerd. Buiten hun gemeenschappelijke interesse voor kunst onderhielden Luc en Roland, maar ook Jenny en Jacqueline, zijn steunende echtgenote, nauwe vriendschapsbanden.

25 juni 2011. Knokke. Tuinkamer met *Environnement I* van Luc Peire.

V.l.n.r. Roland De Brock, Anne Adriaens-Pannier (nieuwe voorzitter sinds september 2012),

Dr. Robert Pannier (erevoorzitter De Vrienden van Luc Peire VZW). Foto: Anneke Peire

Liefde voor kunst, architectuur en design bepaalde het leven van Roland De Brock. Zo bracht hij Luc Peire in contact met Fred Sandra, interieurarchitect bij Houtindustrie De Coene & Cie te Kortrijk. Niet enkel de bouw van Peires bungalow in de De Judestraat te Knokke (1964) en de inrichting van de privéwoning van Roland De Brock te Duinbergen, maar ook de totstandkoming van projecten als Peires monumentale *Graphie LVIII 'Europe'* (1967) voor de 'Hallén' te Kortrijk, *Environnement I* (1967) en het integratiewerk *Muur Reliëf 68* (1968) voor Bank J. van Breda & Co te Borgerhout-Antwerpen, vloeiden voort uit de samenwerking Peire-Sandra-De Brock.

Als kunstliefhebber en kunstverzamelaar bleef Roland De Brock Luc Peire sterk steunen en promoten via tentoonstellingen in zijn eigen Studio Exagon (Studio voor hedendaagse kunstvormen) te Knokke. Andere integratieprojecten van Peire als *Graphie-Multiple* (1976) en *Teken U.Z. Gasthuisberg* (1992) te Leuven kwamen door zijn toedoen tot stand.

Roland De Brock was tevens bouwcoördinator van het Concertgebouw te Brugge (officieel geopend op 20.02.2002), zijn laatste grote project, een realisatie van het architectenduo Paul Robbrecht & Hilde Daem.

Luc Peire & Michel Seuphor

**“Je lui dois beaucoup car il m’a toujours soutenu et encouragé.
J’ai passé avec lui des heures inoubliables.”
(Luc Peire, 1976)**

Marc Peire

Vanaf november 2013 tot februari 2014 eert FeliXart Museum te Drogenbos (www.felixart.org) Michel Seuphor met een solotentoonstelling. Het archief van de Stichting Luc Peire te Knokke bezit heel wat documenten met betrekking tot de relatie Luc Peire - Michel Seuphor en verleent daarom haar medewerking aan deze hommage. Marc Peire nam teksten en correspondentie¹ door en vond boeiende informatie over zakelijke afspraken, tentoonstellingen, standpunten, samenwerkingen en contacten met andere kunstenaars en personaliteiten, maar ook over momenten van verzuring tussen kunstessayist en kunstenaar. Voor Luc Peire bleef Seuphor een autoriteit die de kern van zijn werk begreep.

Contact en samenwerking

Tijdens zijn winterverblijf in het atelier van Victor Servranckx te Parijs in 1954² komt Luc Peire in contact met Michel Seuphor.³

In 1984 beschrijft Peire de context van die eerste ontmoeting: “(...) 1954 a été l’année des premiers contacts avec Michel Seuphor et les artistes abstraits de Paris qui se réunissaient autour de lui dans ce que l’on a appelé par la suite les réunions des Batignolles [in het café Chez Victor]. Seuphor venait de publier, en 1950, son livre *L’Art abstrait, ses origines, ses premiers maîtres et préparait son dictionnaire de la peinture abstraite* (...).”⁴

Samen met Karel N. Elno nodigt Luc Peire Michel Seuphor uit tot deelname aan hun spraakmakende tentoonstelling met internationale allure *Vormen van Heden/Esthétique d’aujourd’hui*, georganiseerd van 8 juni tot 1 juli 1957 in het casino van Knokke.⁵ Elno en Peire wilden met deze tentoonstelling in de eerste plaats de hechte band aantonen tussen de vrije beeldende kunsten en de esthetische vormgeving van functionele voorwerpen. Vol bewondering voor de kunst van Peire schrijft Seuphor in 1960 de begeleidende tekst voor de eerste solotentoonstelling van Luc Peire te Parijs (Galerie Hautefeuille 25.11 – 31.12.1960).

In de context van deze tentoonstelling brengt Luc Peire bankier en kunstmecenas Maurits Naessens, die van “*plan is eens een boek uit te geven over de hedendaagse Vlaamse kunst*”⁶ met Michel Seuphor in contact. Daarover getuigt Michel Seuphor zelf: “*Au printemps 1961, je fis la connaissance, par le peintre Luc Peire, d’un directeur de banque peu commun* (...)”⁷ Hierin ziet Luc Peire dan wel zijn voordeel om bij de verkoop (tegen een

¹ De Seuphor-correspondentie in het archief van Luc Peire bevat in totaal 38 brieven en 6 postkaarten tussen 1957 en 1984. Michel Seuphor levert hierbij het grootste aandeel. Suzanne Seuphor voegde in enkele gevallen een woordje bij (manuscript, Paris, 20.07.1966 / manuscript, Paris, 09.03.1981 / typoscript, Paris, 06.11.1981 / manuscript 08.10.1983) of schreef de volledige tekst (manuscript, San Remo, 10.04.1975 / manuscript, Besançon, 26.08.1976). Van Jenny Peire is een brief in doorslag (typoscript, Paris, 21.10.1964) naar Seuphor bewaard. Ook van Luc Peire is een brief in doorslag bewaard (typoscript, Paris, 25.02.1970).

² PEIRE-VERBRUGGEN, Jenny & PEIRE, Marc (inleiding en annotaties), *De ateliers van Luc Peire*, Ludion, Gent-Amsterdam, 04.2001, pp. 58-59

³ Alberto Sartoris had nl. vroeger met Luc Peire over Seuphor gesproken tijdens hun ontmoeting op Tenerife (1952-53).

⁴ XURIGUERA, Gérard, *Les années 50. Peintures-sculptures-témoignages*, Arted Editions d’Art, Paris, 12.1984, p. 155 [pp. 154-155: publicatie van tekst van Luc Peire: ‘*Les années 50-60 ont été, à mon sens* [...]’, typoscript, Paris, 04.1984, Archief SJLP, TLP 84-1, 2 pp.]

⁵ Seuphor nam deel met de tekening *Christophe Colomb* (1953, 54 x 37,5 cm, nr. 26 in de catalogus). Het werk werd verkocht aan Marcel Van Houtryve, neef van Luc Peire.

⁶ Brief van Maurits Naessens aan Luc Peire (typoscript, Brussel, 17.11.1960), Archief SJLP. Voor de relatie Maurits Naessens en Luc Peire, zie: PAUWELS, Peter J.H., *Maurits Naessens en Luc Peire*, Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire, Bulletin 8, jrg. 8, nr. 8, Knokke-Dorp, 07.2010, pp. 5-9 (N) / 5-8 (F)

⁷ In *le coquelicot* binnen het hoofdstuk *le jeu de je / vingt tranches de vie racontées par seuphor* van het boek (Mercatorfonds, Antwerpen) uitgegeven ter gelegenheid van de retrospectieve tentoonstelling Michel Seuphor in het Musée national d’ Art moderne, Centre Georges Pompidou te Parijs, 1976. Volgens Peter J.H. Pauwels vindt de ontmoeting plaats

vriendenprijs) van 11 schilderijen aan Maurits Naessens o.a. deze voorwaarde te stellen: "(...) dat er in het boek 'De abstracte Kunst in Vlaanderen en Wallonië' van Michel Seuphor 7 kleurplaten van mijn werk zullen opgenomen worden (...)".¹

Ter voorbereiding van het boek² begeleidt Peire Seuphor bij zijn talrijke bezoeken aan kunstenaarsateliers in Vlaanderen.

Door bemiddeling van Luc Peire gaf Seuphor begin september 1961 zijn lezing *La notion d'architecture dans la peinture contemporaine* te Brugge (georganiseerd door het Onafhankelijk cultureel forum Raaklijn, aansluitend met een tentoonstelling van zijn tekeningen)³ en enkele dagen later te Gent.⁴

05.1969. Atelier van Luc Peire te Parijs (rue Falguière 38, XVe arr.).
Michel Seuphor, Mathias Goeritz, Luc Peire, Suzanne Seuphor. Foto: Jenny Peire

In de context van artistieke evenementen en ontmoetingen zijn Michel en Suzanne Seuphor tijdens de jaren '60 verschillende keren bij de Peires in Parijs, maar ook in Knokke te gast; zo bijvoorbeeld naar aanleiding van de internationale poëziebiënnales in de Belgische kustgemeente.

Het komt ook tot een artistieke samenwerking. Luc Peire realiseert zijn olieverfwerk *Vertical* (1960-62, olieverf op papier op doek, met collage van kurkletters, 81 x 65 cm, CR 784) in combinatie met een poëtische tekst (objectieve poëzie) van Seuphor.

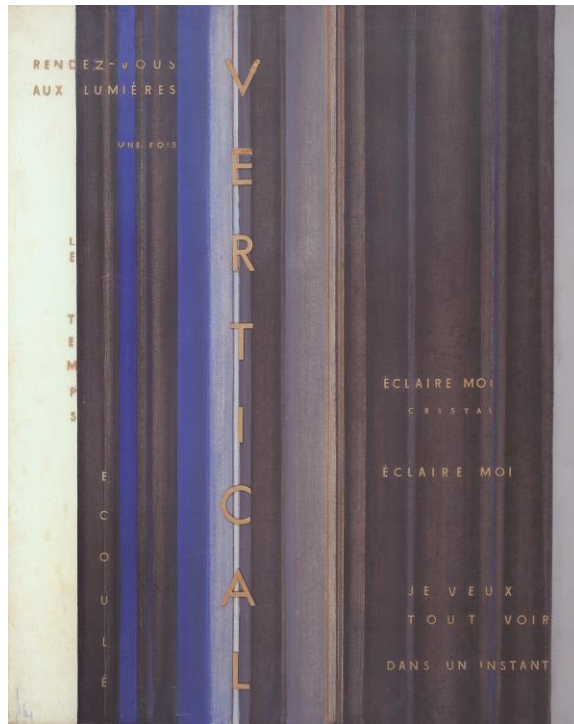
eind 1960. Op basis van Naessens' voorstel in de brief aan Luc Peire van 17.11.1960 zou de ontmoeting plaats gevonden hebben op 28.11.1960 tijdens de middaglunch.

¹ Brief van Luc Peire aan Maurits Naessens (typoscript (doorslag), s.l., 04.09.1961), Archief SJLP

² SEUPHOR, Michel (m.m.v. BILCKE, Maurits, SOSSET, Léon-Louis, WALRAVENS, Jan / voorwoord: LANGUI, Emile), *De abstracte schilderkunst in Vlaanderen*, Arcade, Brussel, 1963, 320 pp. [LP: pp. 59, 95, 97, 224, 233-240 (ill.: pp. 97, 234, 235, 237, 238, 239, 241, 301)]

³ FONTIER, Jaak, *De eigentijdse beeldende kunst in Brugge 1945-1999*, Kruispunt (literair kwartaalschrift), jrg. 41, nr. 183, Brugge, 06-09.2000, p. 46

⁴ Brief van Michel Seuphor aan Luc Peire (typoscript), Paris, 08.07.1961: "Vous pouvez dire à Raaklijn que la cause est gagnée : j'accepte de faire une conférence chez eux (...). C'est sans doute Luc Peire qui a alerté les autorités gantoises de l'association pour le Musée d'art contemporain (...)".

Luc Peire, *Vertical* 1960-62 (CR 784) – tekst van Michel Seuphor

Volgens het kaartenbestand van de verzamelaars (Archief SJLP) schonk Luc Peire Seuphor vijf werken (waaronder het werk *Vertical*). Een dankbetoon voor Seuphors teksten waarin de sterke waardering voor zijn werk opklonk. Van Seuphor bezat Luc Peire zelf twee werken op papier: *Espace envahi* (12.1952, chinese inkt, 52,2 x 37,5 cm) en *Constellation du danseur I* (09.12.1956, chinese inkt, 54 x 30,5 cm).

Michel Seuphor, *Espace envahi* (1952)

Michel Seuphor, *Constellation du danseur I* (1956)

Begin september 1965 verschijnt bij Desclée De Brouwer (Brugge) *Luc Peire* van Michel Seuphor, uitgegeven in drie talen (Frans, Nederlands, Duits). In dit korte essay, veeleer een beschouwing, wendt Seuphor de metafoor van de tempelbouwer aan voor kunstenaar Luc Peire:

"(...) Zijn werk van de jongste jaren is de opbouw van een tempel. Het leven van de geest is wellicht niets anders dan de steeds hernieuwde inspanning tot het bouwen van een tempel voor de geest. (...) Zo bouwt Luc PEIRE met de nauwkeurigheid die hem lief is en die ik bewonder, zijn tempel op. Ieder nieuw schilderij is een nieuwe steen, zorgzaam vierkant gehakt door de hand zelf van de bouwer. Iedere nieuwe steen is als een danspas om een geheimzinnige kern heen. Doch rond dit mysterie is alles klaar. Wat doet het er toe of het centrum onbekend is, als er maar klaarheid straalt uit elke nieuwe steen, liefde uit elke nieuwe stap."¹

1 nov. 65
Mon cher Luc,
Je pense que Suzanne a donné toutes
les nouvelles d'ici. Demain je dois
avoir les premiers exemplaires de
mon livre au Seuil. Mais quand
donc paraît le Luc Peire? Je veux
dire quand fera-t-on la distribution
de ce livre aux libraires? Il faudra
bien aussi faire un Service de Presse.
On pense-t-on attendre notre retour
d'U.S.A.? C'est peut-être plus sage.
Je suis très curieux de la suite de
votre ouverture, surtout les rela-
tions avec Emmenich. Et les
contacts humoristiques.
Most friendly to both!
Michel

Brief (01.11.1965) van Michel Seuphor aan Luc Peire die toen zes maanden in New York verbleef.

Het jaar daarop, in augustus 1966, is Seuphor de gastspreker bij de opening van de retrospectieve tentoonstelling *Luc Peire* (19.08 – 02.10.1966 (incl. verlenging)) in het Stedelijk Groeningemuseum te Brugge, georganiseerd ter gelegenheid van Peires vijftigste verjaardag. Dat Seuphor daar ook het publiek in het Frans toesprak, stuitte op kritiek.²

Een interessant audio-document uit het Peire-archief blijft de opname *Chez Seuphor* (duur: 52' 52") van 19 november 1967 ten huize van Michel en Suzanne Seuphor in avenue Emile Zola te Parijs. Jenny en Luc Peire zijn er op bezoek. Op een levendige manier worden Nederlandstalige en Franstalige gedichten van Seuphor

¹ SEUPHOR, Michel, *Luc Peire*, Desclée De Brouwer, Brugge, 1965, pp. 10-11

² SEUPHOR, Michel, *Inleiding tot de retrospectieve tentoonstelling Luc Peire in het Stedelijk Groeningemuseum Brugge, 1966 19 aug – 30 sept.*, in: *Vers univers/Tijdschrift voor spatialisme* (red.: Frans Vanderlinde), jrg. 6, nr. 2, Rotterdam, 09.1966, pp. 53-57

voorgelezen en chronologisch besproken van vóór *Het Overzicht*¹ tot en met fonetische poëzie. Luc Peire draagt o.a. *Rust* en *Antwerpen* voor en is in volle bewondering voor Seuphors woordkunst.

Eén van Seuphors belangrijke teksten en trouwens sterk gewaardeerd door Luc Peire zelf, blijft *La progression logique de Luc Peire*, verschenen in *Les Lettres françaises* (Paris, 02.05.1968).² Als 'promotionele begeleiding' van zijn kunst,³ hield Luc Peire er sterk aan vroegere teksten of tekstfragmenten van Michel Seuphor in latere tentoonstellingscatalogi of -brochures op te nemen.

Michel Seuphor, tekening nieuwjaarskaart 1967 aan Jenny en Luc Peire (tekst recto (potlood): 'flamingant endoctriné par un lion' / tekst verso (inkt): '1967 Meilleurs vœux à Jenny à Luc des Seuphor'), potlood op papier, 13,4 x 20,3 cm, privécollectie

In februari 1970 treedt een verkoeling op tussen Peire en Seuphor. Luc Peire beantwoordt⁴ teleurgesteld een schrijven van Michel Seuphor⁵: "*Mon cher Michel, Nous avons reçu ta lettre. Était-elle encore nécessaire après que Suzanne, lors du vernissage chez Arnaud, nous ai dit durement 'que vous en aviez assez de tous les artistes et aussi de nous' – 'que nous avons bien fait de ne pas insister' (au sujet de notre invitation à venir dîner avec nous). Je ne crois pas que nous ayons jamais 'insisté'. Ta lettre nous met dans une obscurité totale et douloureuse, un brouillard épais. Le cœur et la conscience tranquille, je me jette dedans à la recherche d'une lumière, de la clef de cette énigme.*

Que mon œuvre demeure pour toi une chose positive, je m'en réjouis. Quant à moi, dans la situation présente, elle n'est rien et n'existe pas. Ce qui importe est de savoir si l'amitié sincère à laquelle j'ai cru pendant dix ans existe ou si elle n'était qu'un mirage.

Comment pourrai-je en tant qu'ami ne pas accepter une zone de silence, si tel est ton désir. Bien à toi, (...)".

En elf jaar later zal een reactie van Michel en Suzanne Seuphor (brief, typoscript, Paris, 06.11.1981) grote ontgoocheling veroorzaken bij Luc (die nochtans zijn *Graphie 1245* (1981, ILP 1245) realiseert als '*Hommage à Seuphor*') en Jenny Peire. De Seuphors uiten zich als volgt: "(...) *Chers Luc et Jenny, Evidemment, vous avez toute liberté de mettre nos noms à côté de ceux de Sartoris et de Westerda[h]l. Cependant, très conscients de n'avoir rien fait pour l'œuvre de Luc dans le passé, nous nous jugeons indignes de cet honneur. D'autant plus que notre âge ne nous permet pas de devenir propagandistes de l'œuvre de Luc. Il est déjà trop, pour moi, de*

¹ Pas in 1957 had Peire het tijdschrift *Het Overzicht* (Antwerpen, onder de leiding van Fernand Berckelaers [= Michel Seuphor], Geert Pynenburg, Jozef Peeters) leren kennen (bron: VAN HOOFF, Guido, *Vertikaal abstrakt. Luc Peire uitgepuurd*, De Standaard (De Standaard der Letteren), Brussel, 13-14.04.1985, p. 3). Peire bezat in zijn archief de volledige jaargangencyclus van dit tijdschrift (24 nummers tussen 1921-1925) [nrs. 18-19 (10.1923) met dedicatio van Sonia Delaunay aan Luc Peire op p. [97]: *Sonia Delaunay à Luc Peire 1-3-72*]

² Af te leiden uit een brief van Michel Seuphor aan Luc Peire (manuscript, Paris, 02.04.1971)

³ Zie ook: PEIRE, Marc, *Luc Peire & Ivo Michiels*, Stichting Jenny & Luc Peire, Bulletin 10, jrg.10, nr. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, p. 10 (N)

⁴ Brief van Luc Peire aan Michel Seuphor (typoscript (doorslag), Paris, 25.02.1970)

⁵ Brief van Michel Seuphor aan Luc en Jenny Peire (typoscript, Paris, 20.02.1970)

m'occuper de mon œuvre personnelle dans le contact avec le monde, à tel titre que je dois refuser à peu près toutes les expositions où l'on m'invite à participer. Une autre remarque s'impose : Luc Peire serait-il un méconnu? Ou, si tel n'est pas le cas, serait-il dans le besoin et faut-il pousser à la roue, tous ensemble, pour lui ménager une vie plus décente? J'applaudirais des deux mains à cette solidarité pour qu'il y ait plus d'égalité dans les destinées des artistes. Mais en est-il ainsi? Il est certain, d'autre part, que la peinture abstraite et particulièrement la géométrie est très combattue en ce moment et que certains des artistes qui pratiquent cet art, comme Luc, peuvent voir leurs chances de vente diminuer. Ne faudrait-il pas, dans ce cas, suggérer que l'on fonde, en Suisse, une association des Amis de Max Bill ou de Gottfried Honegger, en France les Amis de Jean Leppien, en Allemagne les Amis de Fruhtrunk, en Italie les amis de Leinardi etc... Et en Belgique même, ne serait-il pas parfaitement logique que, suivant l'exemple de Luc Peire¹, on fonde aussitôt une association des Amis de Jo Delahaut, une autre des Amis de Dan van Severen ? Je proposerais même une association des Amis de Maurice Naessens. Et en France, pourquoi n'a-t-on pas encore fait les Amis de Vasarely ?

Je vous laisse, chers amis, avec ces réflexions et vous prie de trouver ici, pour tous deux, et de nous deux, nos souvenirs les plus affectueux. Michel (...)

Chère Jenny, Je suis très touchée de ta gentillesse : tu veux mettre mon nom sur le même pied que ceux de Sartoris, Westerda[h]l et Seuphor. Merci. Mais, pardonne-moi, je ne puis accepter, car je me rendrais ridicule. – Je ne suis que la secrétaire de Seuphor, pas Seuphor lui-même. Si par gentillesse et politesse Michel écrit son acceptation au pluriel, je ne l'accepte pas en ce qui me concerne. J'espère que tu comprendras et ne m'en voudras pas : 'que diraient les gens' (et que diraient Carla² et la femme d'Eduardo!) J'aime l'œuvre de Luc (là, je suis le public) et j'ai beaucoup d'affection pour sa Jenny. Je t'embrasse Suzanne Seuphor".

Twee jaar later wordt de vriendschap hersteld. Dit blijkt uit de bezorgde woorden en vragen en de lof in een brief (manuscript, Paris, 08.10.1983) van Michel en Suzanne Seuphor aan de Peires. De aanleiding daartoe was Peires afwezigheid (wegens ziekte) op de opening van de tentoonstelling *Lyriek + Geometrie* in Theater am Ring (Treffpunkt Kunst) te Saarlouis (02-23.10.1983), tot stand gekomen met de hulp en het advies van Michel Seuphor. Via Ursula en Bernhard Giebel, de organisatoren, schenkt Peire een gravure aan Michel Seuphor, als dank voor de uitnodiging tot participatie aan deze tentoonstelling.³

Appreciatie

Luc Peire apprecieerde Seuphor, als kunsthistoricus, essayist en kunstenaar. Dit valt af te leiden uit zijn interview met Jaak Fontier in 1961: "(...) Michel Seuphor is geen kunstcriticus en wil dit ook niet zijn. Hij is kunsthistoricus en schrijver over moderne kunst, in het bijzonder over niet-figuratieve kunst. Hij is inderdaad een autoriteit, maar meer nog op universeel plan dan in Parijs alleen, dank zij zijn grote belangstelling voor wat gebeurde en gebeurt over de hele wereld. Verwaarlozen we hem niet als scheppend kunstenaar, want zijn hele leven heeft hij getekend en aldus een grafisch oeuvre opgebouwd van niet te onderschatten betekenis (...)"⁴

Dat Seuphor een directe invloed zou hebben gehad op het werk van Peire, wordt door de kunstenaar zelf in vraag gesteld. Voor Peire blijft Seuphor vooral een ideaal klankbord, de kunstkenner die de essentie van zijn werk ten volle begrijpt en hem tot reflectie dwingt: "(...) Op het ogenblik dat mijn werk zijn grootste evolutie doormaakte, had ik geen enkele relatie met Seuphor. Meer contact heb ik met hem gehad vanaf 1959. Of hij invloed heeft gehad op mijn werk van 1959 tot nu, weet ik niet, dat is weer iets dat alleen een buitenstaander kan zien. Maar ik meen dat Seuphor wel een van de mensen is die de kern van mijn werk begrijpt, met hem kan ik over mijn werk praten. We spreken dezelfde taal, de woorden die we gebruiken hebben dezelfde betekenis, dezelfde inhoud. Hij is dus wel iemand die me door het gesprek kan helpen om dieper in mijn eigen werk door te dringen. Want een schilder staat toch altijd heel subjectief tegenover zijn werk en het is heel moeilijk de kunstenaar zijn werk van buitenuit te laten zien (...)"⁵

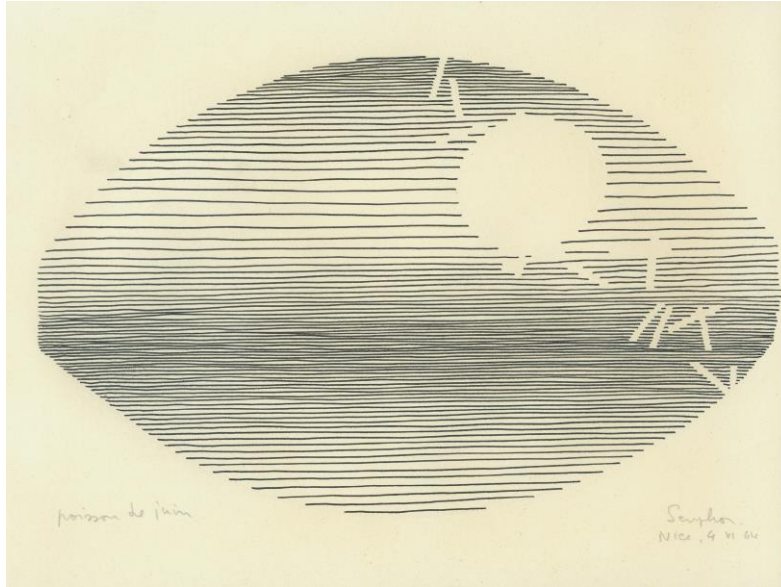
¹ Naar aanleiding van de organisatie van de solotentoonstelling *Luc Peire* in het Provinciaal Hof te Brugge (26.09 - 10.10.1981) ter gelegenheid van de 65ste verjaardag van de kunstenaar, werd de *De Vrienden van Luc Peire* VZW opgericht.

² Kunstenaressen Carla Prina, echtgenote van Alberto Sartoris

³ Af te leiden uit een dankbrief van Michel en Suzanne Seuphor aan Luc Peire (manuscript, Paris, 13.11.1983)

⁴ FONTIER, Jaak, *Een interview met Luc Peire*, De Periscoop, nrs. 9-10, Brussel, 07-08.1961, p. 9

⁵ BEKKERS, Ludo, *Gesprek met Luc Peire*, Streven, jrg. 19, deel II, nr. 11-12, Antwerpen, 08-09.1966, p. 1071

Michel Seuphor, *Poisson de juin* ('Nice, 4 VI 64'), inkt op papier, 20 x 26,8 cm, privécollectie

Spijts een verzuurd moment in de relatie ontkent Peire in 1976 niet dat Seuphor hem steeds ondersteund en aangemoedigd heeft: "(...) A Paris j'ai rencontré Michel Seuphor qui était aussi lié avec Sartoris. Je lui dois beaucoup car il m'a toujours soutenu et encouragé. J'ai passé avec lui des heures inoubliables (...)".¹

Luc Peire Herdenkingsjaar 2014

Anne Adriaens-Pannier

Ter gelegenheid van de twintigste verjaardag van het overlijden van Luc Peire, wil de Stichting Jenny & Luc Peire een bijzondere hulde brengen met een reeks tentoonstellingen die de vele facetten van het originele en rijke creatievermogen van de kunstenaar belichten.

Het wordt een ambitieus vierluik, dat zich ontvouwt tussen maart 2014 en maart 2015.

Een retrospectieve met ongeveer 120 werken is van maart tot september 2014 te zien in de unieke tentoonstellingsruimte "Am Tunnel" van de B.C.E.E. (Banque et Caisse d'Epargne de l'Etat) in Luxemburg, met de royale ondersteuning van Rudy Belli en Norbert Nickels van het Secrétariat Général van de B.C.E.E.. We verwijzen hiervoor naar de tekst van Patrick-Gilles Persin in dit bulletin.

Tijdens de maanden juli en augustus 2014 organiseert de Stichting Luc Peire in haar site te Knokke een tentoonstelling waarbij Luc Peire als uiterst begaafd en genuanceerd tekenaar belicht wordt. Anne Adriaens-Pannier selecteert de werken hiervoor.

In het najaar (oktober 2014 – maart 2015) loopt in het FeliXart Museum van Drogenbos een thematische tentoonstelling onder curatorschap van directeur Sergio Servellón, waarbij de cruciale evolutiefase van de kunstenaar wordt onderzocht: de overgang van figuratie naar abstractie in het kielzog van zijn verblijf in Belgisch-Kongo (1952-1953). Als eindpunt krijgt de bezoeker er de kans een unieke ervaring op te doen in Peires ruimtelijk architecturaal spiegel-*Environnement* van 1967.

Eveneens in het najaar wordt in Huize Lismonde in Linkebeek een selectie uit Peires gravure- en serigrafie-oeuvre getoond. Dit gebeurt in samenwerking met de Stichting Lismonde onder het voorzitterschap van Catherine De Braekeleer.

Om een zo breed mogelijk publiek te bereiken in België en Luxemburg, zal de Stichting Jenny & Luc Peire de vier tentoonstellingsluiken 2014 in een globale publiciteitscampagne presenteren. Onder wetenschappelijke

¹ Luc Peire / *Entretien avec Gérard Xuriguera* in: XURIGUERA, Gérard, *Luc Peire*, Carmen Martinez éditions, Paris, 1976, p. 153

supervisie van het FeliXart Museum (Drogenbos) en de Stichting Jenny & Luc Peire zal een drietalige publicatie de verschillende manifestaties begeleiden; een verdiend eerbetoon aan Luc Peire met internationale uitstraling.

Luc Peire in Luxemburg

Patrick-Gilles Persin

In het kader van de vieringen rond de twintigste verjaardag van het overlijden van Luc Peire wordt er van maart tot september 2014 een grote overzichtstentoonstelling op touw gezet in Luxemburg. Voor het eerst in dit land zal die plaatsvinden in een enorme tentoonstellingsruimte, "Am Tunnel", die de B.C.E.E (Banque et Caisse d'Epargne de l'Etat) heeft opgericht. Deze ruimte doorheen de indrukwekkende gebouwen van zijn hoofdkantoor is toegankelijk voor het publiek en kan je onmogelijk voorbijlopen. Dit is vooral een ronduit prestigieuze, symbolische kunstruimte.

Sinds 1995 kon Romain Schumann (die als enige directeur en curator de verzamelingen beheerde) een honderdtal tentoonstellingen realiseren die voornamelijk waren gewijd aan de grootste fotokunstenaars van onze tijd. Hier bleef het echter niet bij. Hij hield er ook een aantal op internationale leest geschoeide thematische of monografische evenementen, gaande van Vasarely tot Charlie Chaplin, over de meesterwerken van de lyrische abstractie of kunst en sport, tot uiteraard ook de Luxemburgse kunstenaars.

Dankzij de gulle sponsoring van de bank kunnen we Luc Peire in de spotlights zetten. We zullen daarvoor over ongeveer zevenhonderd meter ophangsystemen beschikken. Op die manier zullen we, samen met Romain Schumann, een flink aantal (ongeveer honderdtwintig) werken van Peire kunnen laten zien. Ze worden allemaal uitgeleend door onze Stichting. Schilderijen, graphies, tekeningen en gravures zullen aan een breed publiek chronologisch een beeld schetsen van zijn oeuvre, en dit vanaf het prille begin. Iedereen zal de verschillende, o zo rijke en compacte fases van zijn zoektocht naar eindeloze variaties van het verticalisme kunnen volgen, dat hem internationale bekendheid opleverde.

De Luxemburgse tentoonstelling streeft ernaar een van de belangrijkste te worden die ooit aan Luc Peire zijn gewijd, terwijl hijzelf voorstander was van vereenvoudiging, van herleiding tot de essentie zelve van het bestaan.

Worden de fresco's van Luc Peire te Sint-Kruis beschermd?

Marc Peire

De kans bestaat dat de twee monumentale fresco's, die Luc Peire in 1951 realiseerde in de privéwoning van zijn broer,¹ de weg afleggen naar officiële bescherming door de Vlaamse Overheid.

Door de aanwezigheid van deze muurtaferelen werd het huis te Sint-Kruis (deelgemeente van Brugge) in 2008 opgenomen als kunsthistorisch waardevol pand in de inventaris Bouwkundig Erfgoed van de Stad Brugge. Dit betekent 'een expliciete waardering vanwege de gemeenschap voor de kunsthistorische waarde van dit gebouw'.²

Aanvang augustus 2011 diende de Stad Brugge een lijst van 81 topstukken uit de Brugse randgemeenten in bij de Vlaamse Overheid ter bescherming, waaronder de woning met de Peire-fresco's.

Langs deze weg kreeg de woning haar plaats (ID 77470) op de inventarislijst van het Bouwkundig Erfgoed Vlaanderen (vastgelegd in november 2011) en werd ze geselecteerd voor bescherming.

De systematische beschermingscampagne van de Brugse deelgemeente Sint-Kruis komt in 2013 aan bod. Het beschermingsdossier wordt in hetzelfde jaar opgemaakt en aan bevoegd minister Geert Bourgeois voorgelegd.

De twee 'al fresco'-werken, als enige in hun soort overgebleven binnen het oeuvre van Luc Peire, dragen de titel *Evocatie van Vlaanderen en Zeebrugge '51*.

Het zijn prachtige kleurrijke figuratieve composities, uitgewerkt in een sterk gestileerde stijl. Ze vormen de cruciale overgang naar Peires abstraherende stijl, uitmondend in het abstract verticalisme (vanaf het einde van de jaren '50).

---

¹ Zie: PEIRE, Marc, *Fresco/Fresque*, Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire, Bulletin 7, jrg. 7, nr. 7, Knokke-Dorp, 07.2009, pp. 10-14 (N) / pp. 10-13 (F)

² Brief van Stad Brugge (dienst monumentenzorg en stadsvernieuwing/dienst urbanisatie, o.a. getekend i.o. door Mercedes Van Volcem (Schepen)) (Brugge, 22.04.2008) aan Marc Peire

Luc Peire, detail uit *Evocatie van Vlaanderen* (fresco, 189 x 443 cm, privéwoning Sint-Kruis)

Niet alleen binnen het oeuvre van de kunstenaar maar ook in het genre repertoire van de moderne kunst in Vlaanderen bekleden deze werken in zuivere 'al fresco'-techniek een unieke plaats.

Specialiste Marjan Buyle van Onroerend Erfgoed (Vlaamse Gemeenschap) bevestigt de uniciteit ervan:

*"(...) Bij mijn weten is de frescoschilderkunst in Vlaanderen nooit of amper gebruikt, ook niet in het verleden. De techniek van het buon fresco is namelijk zeer omslachtig en vraagt van de uitvoerder een hoge mate van ervaring en vakmanschap. Er wordt al te vaak gedacht dat frescoschilderen alleen maar te maken heeft met het schilderen op een nog natte pleisterlaag, maar dit is maar één van de vereisten om van een fresco te kunnen spreken (...)"*¹

Deze muurfresco's in hun omgeving beschermen, zou een respectvolle erkenning betekenen vanwege de Vlaamse Overheid tegenover Luc Peire als internationaal gerenommeerd kunstenaar. Temeer omdat zijn fresco's (eveneens uit 1951) in het voormalige Noordzeehotel van toparchitect Huib Hoste te Knokke, jammer genoeg niet beschermd door de Vlaamse Overheid, in 2006 vernietigd werden.

---

¹ E-mail van Marjan Buyle (Erfgoedonderzoeker Afdeling Onderzoek en Bescherming Onroerend Erfgoed, Vlaamse Gemeenschap) aan Marc Peire, donderdag 11 april 2013 16:02, Onderwerp: Re: *Luc Peire, muurschilderkunst 20ste eeuw*

ADDENDA & ERRATA

Luc Peire **Catalogue Raisonné of the Oil Paintings** (Lannoo, Tielt, 2005)

CR 16a [Toren van Damme]
IMP 1938 – 1933

Oil on canvas , 50 x 40 cm
Signed bottom right: LPEIRE 33

Dit studiewerk is niet opgenomen in de Catalogue Raisonné (2005). Luc Peire zelf heeft het niet vermeld in zijn identificatieregister. In de archieven is ook geen informatie over dit werk teruggevonden. De bezitter meldde zich dit jaar (2013) en stuurde foto's door. Op basis van stijl- en themavergelijking en signatuuronderzoek wordt het doek toegeschreven aan Luc Peire.

CR 151 Stilleven (interieur slaapkamer)

Still life (Bedroom interior)
IMP 1664 – 1948

Dit stilleven is als studie gerelateerd aan het doek Hotelkamer uit 1948 (CR 275) dat later door de kunstenaar werd vernietigd. Het opgegeven jaartal 1942 (?) van het werk CR 151 dient aldus gewijzigd te worden in 1948. Het kleine werkje (olieverf op hardboard), hoogst waarschijnlijk gerealiseerd tijdens Peires reis met Jenny Verbruggen doorheen Frankrijk (met een verblijf te Parijs) in de tweede helft van het jaar 1948, werd bij thuiskomst groot op doek (CR 275) overgezet. Het werkje CR 151 nam Peire zelf niet op in zijn identificatieregister. Het doek CR 275 schrapte hij na vernietiging uit zijn register.

CR 151

CR 275

CR 784 Vertical / Texte de Seuphor M.

ILP 61 – 1960-1962

Op het houten kader recto onderaan staat (door Luc Peire) geschreven: 'VERTICAL' 1960 TEXTE DE MICHEL SEUPHOR – POESIE OBJECTIVE – 1962 DE LUC PEIRE

Luc en Jenny Peire noteerden volgende jaartallen in hun archieven: 1960 (verso zwart-wit foto / raam diapositief / identificatieregister / fiche verzamelaar), 1962 (gele fiche), 1963 (verso zwart-wit foto).

ADDENDA BIBLIOGRAFIE LUC PEIRE

1941

MATTHIJS, Marcel, *Kunstschilder Rik Slabbinck*, 't Getrouwe Maldeghem, jrg. 53, Maldeghem, 12.01.1941, p. 1

M.M. [MATTHIJS, Marcel], *Kunstschilder Lucien Peire*, 't Getrouwe Maldeghem, jrg. 53, Maldeghem, 26.01.1941, p. 1

1952

BILCKE, Maurits, *Jonge vlaamse schilderkunst*, De Meridiaan, jrg. 1, nr. 6, St. Lambrechts-Woluwe, 03-04.1952 [z.p.] [p. [4]: tekst van Luc Peire uit 1951 'opvatting over het schilderkundig streven']

1954

SOSSET, Léon-Louis, *A partir du 9 jusqu'au 21 octobre, le peintre Luc Peire expose des toiles récentes*, Les Beaux-Arts, Bruxelles, 08.10.1954, p. 3

1969

BRULEZ, Raymond, *Proefneming der eenzaamheid*, Miniboek/8, Verbeke-Loys, Sint-Andries (Brugge), 1969, 104 pp. [bandontwerp: Luc Peire]

1976

VAN DEN BOSSCHE, Johan Werner, *1875-1975 Honderd jaar beeldende kunst*, Albert Van Wiemeersch / Kunstforum, Schelderode (B), 1976 [LP: pp. 62-63]

1984

G.K., *Hedendaagse Kunst in Scharpoord*, Het Volk, Gent, 03.07.1984

ROBERTS-JONES, Philippe (Ten geleide), *Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België / Inventaris-catalogus voor de moderne schilderkunst, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België*, Brussel, 10.1984, 800 pp. [LP: p. 498]

G.K., *Tentoonstellingsbeleid Scharpoord*, Het Volk, Gent, 10(?).1984

1985

G.K., *Luc Peire, de verticale man*, Het Volk, Gent, 10.04.1985

1986

G.K., *Hedendaagse grafiek in Scharpoord*, Het Volk, Gent, 29.01.1986

1988

G.K., *Te kijk in Scharpoord. Peinzende abstractie van Gilbert Decock*, Het Volk, Gent, 04.1988

1989

G.K., *Peter Bekaert exposeert*, Het Volk, Gent, 08.02.1989

1991

[Interview Luc Peire o. a. over zijn Jeune Peinture Belge-tijd], *De Nieuwe Gids*, 20.08.1991 (geciteerd in DE JONG, Leen, *Schilderijen 1942-1994*, catalogus tentoonstelling *Luc Peire 1916-1994* KMSK Antwerpen, Snoeck-Ducaju, Gent, 22.04-25.06.1995, p. 25)

2002

DE HOUWER, Veerle, DEREZ, Mark, POULAIN, Norbert, ROEGIERS, Jan, VANDENBREEDEN, Jos, VAN SANTVOORT, Linda, VERDONCK, Ann & VERPOEST, Luc, *Red het Noordzeehotel van de sloophamer*, De Standaard, Brussel, 03.04.2002

POULAIN, Norbert, *Het Noordzeehotel*, in: *Noordzeehotel Knokke. Persmap 3 juli 2002*, samenstelling: K.U.Leuven Universiteitsarchief, Leuven, 03.07.2002, z.p., 2 pp.

VANDENBREEDEN, Jos, *Knokke en de moderne architectuur*, in: *Noordzeehotel Knokke. Persmap 3 juli 2002*, samenstelling: K.U.Leuven Universiteitsarchief, Leuven, 03.07.2002, 3 pp. [LP: p. 2 in citaat van Paul Mattelaer]

VAN DUPPEN, Jan, VAN GREMBERGEN, Paul & LAURYS, Jan, *Vlaams Parlement-Commissievergadering-nr. 200, Vraag om uitleg van de heer Jan Van Duppen tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid, over de noodzakelijke bescherming voor het Noordzeehotel van de Vlaamse modernistische architect Huib Hoste te Knokke. Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid, over de bescherming als monument van het Noordzeehotel in Knokke*, Verslag van 2 vragen in het Vlaams Parlement, Brussel, 25.04.2002, pp. 17-21
http://docs.vlaamsparlement.be/docs/handelingen_commissies/2001-2002/c0m200cul24-25042002.pdf

2011

LIEFOOGHE, Maarten, *The Musealization of the Artist's House as Architectural Project*, in: Anita Guglielmetti, Gianna A. Mina and Sylvie Wuhrmann (reds.), *Casa d'artisti. Tra universo privato e spazio pubblico: case di artisti adibite a museo [Atti del convegno] / Zwischen privatem Kosmos und öffentlichem Raum: Künstlerhaus-Museen. [Tagungsband]*, Museo Vincenzo Vela, Ligorretto, 2011, pp. 59-74
<https://biblio.ugent.be/publication/2069893/file/2069956.pdf>

WEYMEIS, Chris, *Straten en pleinen. Brugge. Van Academiestraat tot Zwijnstraat. Geschiedenis van de straten in de binnenstad. Deel 1: A-D*, Tempus -The History Press, The Mill, Brimscombe Port. Stroud, Gloucestershire, GL5 2QG (U.K.), 2011, 128 pp. [LP: pp. 104-105]

2012

DUBOIS, Marc & PEIRE, Marc, *De bungalow van Luc Peire te Knokke / Le bungalow de Luc Peire à Knokke*, *Bulletin Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire*, Bulletin 10, jrg. 10, nr. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, pp. 6-9 [N] / 5-8 [F]

HESSSELS, Wouter M., 2011, *A Space Odyssey* [poésie], Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire, Bulletin 10, jrg. 10, nr. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, p. 5 [F]

HESSSELS, Wouter M., *Environnement II* [poésie], Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire, Bulletin 10, jrg. 10, nr. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, p. 5 [F]

MAKELBERGE, Mark, *Gespiegeld Verticalisme ...* [poëzie], Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire, Bulletin 10, jrg. 10, nr. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, p. 5 [N]

PEIRE, Marc, *Luc Peire & Ivo Michiels*, Stichting Jenny & Luc Peire, Bulletin 10, jrg.10, nr. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, pp. 9-14 [N]

PEIRE, Marc & SOETAERT, Els (red.), *Open Monumentendag Vlaanderen 2012 / Journée du patrimoine en Flandre 2012*, Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire, Bulletin 10, jrg. 10, nr. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, p. 3 [N+F]

PEIRE, Marc & SOETAERT, Els (red.), *Terugblik Vernissage Zomertentoonstelling 2011 / Coup d'œil rétrospectif Vernissage de l'exposition d'été 2011*, Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire, Bulletin 10, jrg. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, pp. 4-5 [N+F]

PEIRE, Marc & SOETAERT, Els (red.), *Addenda & Errata. Luc Peire. Catalogue Raisonné of the Oil Paintings (Lannoo, Tielt, 2005)*, Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire, Bulletin 10, jrg. 10, nr. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, p. 15 [N] / pp. 11-15 [F]

PEIRE Marc & SOETAERT Els (red.), *Dichteres Delphine Lecompte in de Stichting Luc Peire*, Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire, Bulletin 10, jrg. 10, nr. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, p. 16 [N]

PEIRE, Marc & SOETAERT, Els (red.), *'t Luizengevecht*, Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire, Bulletin 10, jrg. 10, nr. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, p. 16 [F]

PEIRE, Marc & SOETAERT, Els (red.), *Errata Bulletins*, Stichting/Fondation Jenny & Luc Peire, Bulletin 10, jrg. 10, nr. 10, Knokke-Dorp, 07.2012, p. 16 [N+F]

DEFOUR, Lieven, *Victor Servranckx. Pionier van de Belgische abstractie*, Collect / Arts Antiques Auctions, nr. 429, Gent, 09.2012 [LP: p. 33]

ANONIEM, *Open Monumentenweekend www.zwinregio.eu*, Adrem Intermediagroep, Turnhout, 08-09.09.2012, pp. 1,5

CEULEERS, Jan, *nieuwe kunst in antwerpen 4 1958-1962. Centrum voor hedendaagse kunstuitingen*, M HKA, Antwerpen, 14.09 - 25.11.2012 [LP: pp. 2,8]

HOLTHOF, Marc, *7 'nieuwe kunst in antwerpen 1958-1962' in M HKA*, <H>ART, nr. 101, Antwerpen, 27.09.2012, p. 7

ANONIEM, *Knokse constructivisten*, KH, nr. 10, Knokke-Heist, 10-11-12.2012 [LP: pp. 40, 92]

DRAGUET, Michel, *Art belge. Un siècle moderne. Collection Caroline et Maurice Verbaet / Belgische Kunst. Een moderne eeuw. Collectie Caroline en Maurice Verbaet* [naar aanleiding van de tentoonstelling *Art belge. Un*

siècle moderne / Belgische Kunst. Een moderne eeuw. Collectie/Collection Caroline & Maurice Verbaet, Museum van Elsene/Musée d'Ixelles, 11.10.2012 - 20.01.2013], Lannoo, 2012, 216 pp. [LP: pp. 164-165]

VAN DEN BUSSCHE, Willy, *Constant Permeke* [naar aanleiding van de tentoonstelling *Constant Permeke*, Paleis voor Schone Kunsten Brussel 11.10.2012 - 20.01.2013], Mercatorfonds / Bozarbooks, Brussel, 10.2012, 206 pp. [LP: p. 98]

TURINE, Roger Pierre, *Art belge: un siècle moderne, La Libre Belgique Flandre*, 29.10.2012, p. 54

ANONIEM, *Knokke-Heist. De Knokse constructivisten*, Passe-partout Magazine Brugge-Knokke, Brugge, 21.11.2012, p. 3

DE NIJS, Bob, *Blauwbaardvarianties*, Gierik & Nieuw Vlaams Tijdschrift, jrg. 30, winternummer 117, nr. 4, Antwerpen, winter 2012 [LP: p. 36]

DALOZE, Marcel, *Willy Anthonoos. l'esprit de la matière / de geest van de materie*, Galerie Philippe Samuel, Paris, 2012, 160 pp. [LP: pp. 14,18,78,82 [N] / pp. 15,19,79,83 [F]]

ANONIEM, *Delen Private Bank. Jaarverslag 2011*, Delen Private Bank, Antwerpen, 2012 [LP: p. 8]

2013

LF, *Brugse kunstgeschiedenis aan de muren van De Bond*, Exit, nr. 217, Brugge, 01.2013, p. 9

LORENZELLI, Matteo & QUARONI, Ivan, *La ragione e la passione*, catalogus *Black & White. La ragione e la passione*, Lorenzelli arte, Milano, 21.02 - 25.05.2013, pp. 7 [I], 10 [E]

LE LOUP, Willy, *Valentin Vermeersch*, VWS-Cahiers, jrg. 49, nr. 3, volume 276, Wevelgem, 05-06.2013 [LP: pp. 8, 47]

ANONIEM, *Abstraction construite. Geneviève Claisse, Luc Peire, Baudoin Luquet, Jo Delahaut, Patrick Bougelet*, LaM, Villeneuve d'Ascq, 08.06.2013 - 12.01.2014, 2 pp.

ADDENDA & ERRATA EXPOSITIES LUC PEIRE

86/01 *Hedendaagse grafiek (keuze uit de verzameling van het Frans Masereelmuseum voor Grafiek Kasterlee)*, Ontmoetingscentrum Scharpoord, Knokke-Heist, eind januari tot 16.02.1986

88/8a *Decock actueel*, Cultureel Centrum Scharpoord, Knokke-Heist, april tot en met 10.05.1988

2012/2 *nieuwe kunst in antwerpen 1958-1962 (4)*, M HKA (Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen), Antwerpen, 14.09-25.11.2012 (vernissage 13.09)

2012/3 *Abstraction lyrique - Abstraction construite / Trois générations d'artistes abstraits : Luc Peire / Christiane Vielle / Alban Lanore*, Galerie Michèle Broutta, Paris, 26.09-10.11.2012

2012/4 *Art belge. Un siècle moderne / Belgische Kunst. Een moderne eeuw. Collectie/Collection Caroline & Maurice Verbaet*, Musée d'Ixelles / Museum van Elsene, Elsene/ Ixelles, 11.10.2012 - 20.01.2013 **CR 1305**

2012/5 *Collectie Mu.ZEE en foto's van Paul Van Den Abeele in het Permekemuseum*, Permekemuseum, Jabbeke, 10.11.2012 -20.01.2013 **CR 805**

2012/6 *Knokse constructivisten - Luc Peire, Gilbert Decock, Roger De Myttenaere*, Cultuurcentrum Scharpoord, Knokke-Heist, 18.11.2012 - 13.01.2013 **CR 641, 823, 861, 955, 961**

2012/7 *Raaklijnen (met werk van Roger Bonduel, Luc Peire, Victor Servranckx, Michel Seuphor, Gilbert Swimberghe e.a.)*, Cultuurcentrum De Bond, Brugge, 08.12.2012 - 28.01.2013 **CR 680, 683, 833**

2013/1 *BRAFA. 58th Brussels Antiques & Fine Arts Fair*, Tour & Taxis, Brussel, 19-27.01.2013

2013/2 *Black & White. La ragione e la passione*, Lorenzelli arte, Milano, 21.02 - 25.05.2013

2013/3 *Verticaal. Luc Peire, etsen & tekeningen. Camiel Van Breedam, mixed media in confrontatie met etnische kunstobjecten*, Galerie Indigo, Damme, 30.03-16.06.2013 **CR 1027**

2013/4 *Abstraction construite. Geneviève Claisse, Luc Peire, Baudoin Luquet, Jo Delahaut, Patrick Bougelet*, LaM, Villeneuve d'Ascq, 08.06.2013 - 12.01.2014 **CR 1299**

ADDENDA VEILINGEN OLIEVERFWERKEN LUC PEIRE

Zondag, 1954, **CR 604**

02.03.2013, De Vuyst, Lokeren, veiling 154, lot nr. 278, cat. [repro kleur]

Ariane, 1964, **CR 890**

12.03.2013, Christie's, Amsterdam, lot nr. 319, cat. [repro kleur]

Studie Méditer, 1972, **CR 1104**

18.04.2013, Pierre Bergé et associés, Bruxelles, *Art minimal/radical*, lot nr. 46, cat. [repro kleur]

Sagris, 1972, **CR 1109**

18.05.2013, De Vuyst, Lokeren, veiling 155, lot nr. 378, cat. [repro kleur]

Etude 1548, 1972, **CR 1114**

27.03.2013, Veilinghuis Bernaerts, Antwerpen, lot nr. 1500, cat. [repro kleur]

Sicambre, 1974, **CR 1130**

16.04.2013, Campo & Campo, Antwerpen, lot nr. 187, cat. [repro kleur]

Kamal, 1977, **CR 1178**

18.05.2013, De Vuyst, Lokeren, veiling 155, lot nr. 465, cat. [repro kleur]

Merrou, 1977, **CR 1204**

29.10.2012, Sadde-Collette (S.V.V.), Moulins, lot nr. 16, cat.

10.12.2012, Vente Cornette de Saint Cyr, Bruxelles, lot nr. 29, cat. [repro kleur]

Ludwig, 1978, **CR 1205**

18.05.2013, De Vuyst, Lokeren, veiling 155, lot nr. 470, cat. [repro kleur]

Bistance, 1978, **CR 1215**

18.05.2013, De Vuyst, Lokeren, veiling 155, lot nr. 482, cat. [repro kleur]

Zenon, 1980, **CR 1264**

27.02.2013, Alcala Subastas, Madrid, lot nr. 444, cat. [repro kleur]

Redactie: Marc Peire & Els Soetaert

Vertaling: Jürgen Vastmans